

**بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور  
۵۵. اعتبارات بخش صنعت و معدن**

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن  
شماره مسلسل: ۳۱۰۱۲۹۴۲  
تاریخ انتشار: ۱۳۹۲/۲/۷

### ارزیابی کلی

با نگاهی به لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور با تمرکز بر بخش تولید می‌توان دریافت که به‌رغم انبساطی بودن بودجه کل، بخش تولید با بودجه و احکام انقباضی مواجه است. منابع مالی جهت حمایت از بخش تولید در شرایط پایین‌تری نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۱ قرار دارد. برای مثال به‌منظور کمک به تأمین مالی واحدهای تولیدی، میزان منابع از حداقل ۳/۵ میلیارد دلار (در قانون بودجه سال ۱۳۹۱) به حداکثر ۳/۵ میلیارد دلار کاهش یافته است که با عدم تنفیذ بند «۱۶» قانون بودجه سال ۱۳۹۱، عملاً آثار مثبت این حکم خنثی شده و دسترسی واحدهای تولیدی به منابع مالی کاهش خواهد یافت.

همچنین صرف‌نظر از احتساب تورم در اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصل صنعت و معدن، مقادیر اسمی اعتبارات این فصل (دارای برنامه) در مقایسه با سال قبل، بیش از ۱۳ درصد کاهش یافته است. ارقام پیش‌بینی شده برای بخش معدن عمدتاً مغایر با قانون معدن و قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی است و ارزیابی تطبیقی لایحه با مفاد قانون برنامه پنجم توسعه نیز حکایت از این دارد که مواد (۱۵۱)، (۱۵۷) و (۱۵۸) این قانون که مستلزم پیش‌بینی اعتبارات در بودجه‌های سنواتی است، در این لایحه مشاهده نمی‌شود.

### ارزیابی احکام مؤثر بر بخش صنعت و معدن

اجزای «۵-۲» و «۸-۱» و بند «۳۶» به تخصیص منابع در جهت تقویت بخش صنعت و معدن و بانک‌های تخصصی اشاره دارند؛ در عین حال تخصیص ۱۰ درصد از منابع صندوق توسعه ملی به‌صورت ریالی به بخش خدمات در جزء «۵-۳» فاقد دوراندیشی و توجیه اقتصادی است و از طرفی ابهام موجود در جزء «۵-۴» نحوه اجرای طرح‌ها را با چالش‌های حقوقی و قانونی مواجه می‌سازد که رفع ابهام در این جزء ضروری است.

بند «۶» مصداق بارز تخصیص غیرمجاز منابع صندوق توسعه ملی و تعارض با قانون برنامه پنجم توسعه است.

در جزء «۸-۲» مکلف شدن دولت به حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان و کنترل قیمت‌ها، ظاهراً امری مطلوب، اما در حقیقت به منزله مداخله در بورس کالا و مغایرت با ماده (۱۸) «قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید در راستای تسهیل اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی» مصوب ۱۳۸۸/۹/۲۵ مجلس شورای اسلامی است.

الزام دولت به واگذاری تمامی معادن باقیمانده دولتی تا انتهای سال ۱۳۹۲ در جزء «۲-۱۳» که بسیاری از آنها در جدول ۱۷ همین لایحه آورده نشده است؛ اولاً احتمال عدم قیمتگذاری صحیح را بیش از پیش تقویت می‌کند، ثانیاً به‌نظر می‌رسد الزام دولت به واگذاری کلیه معادن تا انتهای سال ۱۳۹۲ به دلیل فقدان بخش خصوصی دارای توان خرید معادن قابل تحقق نخواهد بود، ثالثاً اختیار واگذاری به سازمان خصوصی‌سازی خارج از جداول پیوست‌های ۱ و ۲ قانون اجرای سیاست‌های اصل چهارم قانون اساسی منجر به واگذاری تمام معادن، خارج از لیست پیوست خواهد شد که هیچ نظارتی نیز بر آن حکمفرما نخواهد بود.

تسویه بدهی‌های معوق بانکی، مالیاتی و بیمه‌ای واحدهای تولیدی به روش مصالحه موضوع بند «۳۴» است که در مقایسه با بند «۲۹» قانون بودجه سال ۱۳۹۱ کل کشور، عملیاتی‌تر به‌نظر می‌رسد.

مفهوم جدید «بابت حق انتفاع دارنده پروانه بهره‌برداری» در بند «۴۴» برای اولین بار در قوانین بودجه سالیانه آورده شده است که با تبیین مفهوم اصلی و تفاسیر ناشی از آن جای تأمل دارد.

موضوع تخصیص ۱۵ درصد منابع برای مصارف موضوع ماده (۸) (حمایت از تولید) در جزء «۲-۵۶» مغایر با ماده (۸) قانون هدفمند کردن یارانه‌هاست که برای بخش تولید سهم ۳۰ درصدی قائل شده است.

همچنین حداکثر ۵ درصد حقوق دولتی مأخوذه جهت حمایت از فعالیت‌های صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی، پانزده درصد (۱۵٪) از حقوق دولتی وصولی به اعتبارات همان استان جهت ایجاد زیرساخت و رفاه و توسعه شهرستان که در قانون معادن به صراحت آورده شده است. در ردیف‌های مرتبط در بودجه امسال رعایت نشده که کمتر از میزان واقعی پیش‌بینی شده است.

**اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در بخش صنعت و معدن، در لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ با اعتباری معادل ۵,۵۸۴,۶۰۷ میلیون ریال در دو بخش ملی و استانی پیشنهاد شده که این رقم در مقایسه با مصوب قانون بودجه سال ۱۳۹۱ به میزان ۱۳/۴۸ درصد کاهش را نشان می‌دهد.**

### ارائه پیشنهاد

- برای رفع ابهام در جزء «۴-۵» پیشنهاد می‌شود در سطر اول بعد از واژه «تعاونی» عبارت داخل پرانتز «به‌استثنای پیمانکاری» اضافه گردد.

- جزء «۱-۸»، به دلیل دخالت در سیاست‌های پولی و ارزی باید حذف شود. در صورت عدم حذف کل جزء «۱-۸»، پیشنهاد می‌شود:  
الف) در سطر اول عبارت «حداقل معادل مبلغ سه میلیارد و پانصد میلیون» جایگزین عبارت «معادل مبلغ سه میلیارد و پانصد میلیون» گردد.

ب) در ابتدای سطر دوم عبارت «بانک صنعت و معدن و کشاورزی» بعد از واژه «تخصصی» اضافه گردد.  
- **بند الحاقی:** به منظور حمایت از بانک تخصصی صنعت و معدن در راستای تأمین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی و جلوگیری از خنثی شدن آثار مثبت حکم جزء «۱-۸» ماده واحده پیشنهاد می‌شود بند «۱۶» قانون بودجه سال ۱۳۹۱ کل کشور تنفیذ گردد.

- در بند «۱۳» جزء «۲-۱۳»، سطر سوم عبارت «معادن متعلق به دولت» و پاراگراف آخر جزء «۲-۱۳» حذف گردد.  
- به منظور افزایش شفافیت بودجه و اجتناب از فشار مضاعف بر بخش تولید پیشنهاد می‌شود بند «۳۴» ماده واحده اصلاح شود:  
۱. به جای تأسیس یک شرکت جدید بهتر است موضوع از طریق یکی از شرکت‌های دولتی وابسته به وزارت امور اقتصادی و دارایی اجرایی شود.

۲. حداکثر میزان مجاز برای انتشار اوراق مالی اسلامی برای تجهیز منابع این بند به صورت شفاف آورده شود.  
۳. در سطر دوم پاراگراف سوم بعد از عبارت «وزارت امور اقتصادی و دارایی» عبارت «وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت جهاد کشاورزی» اضافه گردد.

۴. اضافه شدن تبصره به ذیل این بند به صورت زیر:

«تبصره: دولت مکلف است در خصوص بدهی‌های معوقه واحدهای تولیدی، صنعتی، معدنی و کشاورزی به بانکها و مؤسسات مالی و اعتباری دولتی دارای مجوز از بانک مرکزی، علاوه بر بخشودگی جریمه تأخیر و تقسیط بدهی‌ها به میزان حداقل پنج سال را رعایت کنند».  
- در جزء «۲» ردیف ۵۳۰۰۰۰ موضوع ۶۵ درصد حقوق دولتی معادن مطرح است که با توجه به درآمد ۶,۰۰۰,۰۰۰ میلیون ریال در ردیف ۱۳۰۴۰۸، رقم صحیح باید ۳,۹۰۰,۰۰۰ میلیون ریال باشد. همین موضوع در جزء «۹۴» نیز مطرح است که با توجه به درآمد ۶,۰۰۰,۰۰۰ میلیون ریال در ردیف ۱۳۰۴۰۸، رقم صحیح باید ۳۰۰,۰۰۰ میلیون ریال باشد.